

taller de nous creadors

Text > ALBERT RIERA PAIRÓ és de Bàscara i de Girona a parts iguals. És un enamorat de l'Empordà, de la riba del Fluvià i de la ciutat dels quatre rius, on va néixer un dia després de l'assassinat de JFK. Historiador medievalista, professor, polític i escriptor, també per meitats, exerceix de catedràtic de geografia i història a l'Institut Carles Rahola i Llorens. A punt de jubilar-se, ha encetat una nova passió que li ve de sempre: l'escriptura creativa, que veurem fins a on el porta.

La penyora

A entrada de fosc, gent normal arriba en corrua. Es queden a dormir i en clarejar travessen el passallís, camí de l'exili pel coll de Panissars. Els veig venir, entre guàrdies d'assalt que compten els que entren a la plaça. Són una parella jove, d'uns vint-i-no sé quants anys. Ella recolza el cap a l'espatlla d'Ell, sense esma. Ell li acarona la galta.

—Soc la Nita de Can Xargay.

Em miren.

Aquesta tarda s'ha entaulat la tramuntana i al carrer Major udolen les pedres.

Porten els abrics encartonats pel fang de vuit dies de pluja. Ella, amb un vestit de llana, gris com la meua ànima. Ell, amb uns pantalons de franella, grisos, com l'ànima d'Ella, com la de tots. Les sabates gastades de caminar jornades d'un itinerari indefinit.

—Veniu a casa.

Es queden parats, com l'esperança en aquesta guerra. Fan que sí amb el cap. Res no diu el cel, ni la terra, silenci sobre silenci.

Can Xargay és un casal vell, de pedra i teules, que no pot retenir la prestància d'abans, quan hi vivia el senyor marquès. Avui només serveix per a animals, masovers i emigrants.

—Escalfeu-vos.

Els deixo a la cuina, arraulits a la vora del foc. Torno amb els nens, dues mudes, i un tabard que en Joan fa servir per engegar el ramat.

—Roba vella, però neta.

M'assec al seu costat, a l'escon. El testarral de foc crema el sutge i enfila el fum xemeneia amunt.

—Anem a taula, que soparem una mica.

La cuina és gran i hi fem vida, ara a l'hivern. Tres plats a una banda i dos a l'altra; al cap, només el porró de vi blanc de la bota.

—En Joan és al front; no sabem a on. Ens hem quedat sols. En Jaume té sis anys i la Càndida, tres i mig.

—Teniu uns nens molt macos.

La veu, de vellut, de no parlar.

—Nosaltres també en volem tenir, de nens, però amb la guerra no han vingut.

—Ja vindran els fills, no patiu. Ara mengeu i demà serà un altre dia.

En Jaume beneeix la taula perquè és l'home de la casa. Ells es miren sense poder obrir els ulls. No deuen ser catòlics; potser són anarquistes?

—Sopa de pa amb un brot de menta seca, una truita de farina, i un grapat de figues seques de l'hort, les més bones que tenim.

—Gràcies.

—No hi estem acostumats que ens tractin així.

—I d'on sou?

—De Barcelona. Fa dies vam arribar a Girona, però les bombes ens han fet fora.

—Volem passar la frontera; aquí no hi fem res. Aquest ja no és el nostre país, si l'han de governar els feixistes.

—Jo no puc anar enlloc; aquí és casa meua, i espero que torni el meu home.

—Segur que tornarà; tots tornarem.

—I el món serà millor.

—Són temps durs, però a pagès ho són sempre. La guerra és cruel per a tothom.

—No tenim diners per pagar-vos.

—No vull que em pagueu. No he fet res que s'hagi de pagar.

—Moltes gràcies.

—Haureu de dormir a la cort de les vaques.

—No ens fa res —diuen Ella i Ell.

Bufa la tramuntana. No hi ha vidres a les finestres, però estaran calents, amb la palla neta. Una claror de lluna cerosa vessa la cambra.

Encara és fosc quan es lleven. Jo fa estona que feinejo. El rellotge del campanar ja no toca; els de la FAI van llençar les campanes daltabaix el divuit de juliol.

—Bon dia, com us trobeu?

Els saludo quan baixen els escalons.

—Hem descansat bé. Gràcies per tot el que ens heu donat.

—No us ho podem pagar amb diners.

Ell es treu un anell del dit. Li costa de sortir, com si tingués recança. Me'l posa a la mà.

—Valga'm Déu!

—Preneu-lo com a penyora.

—Ja ho hem parlat. Quan tot això s'acabi, us pagarem amb diners.

—No puc. És la vostra aliança. Jo no podria desfer-me de l'anell d'en Joan.

—Tornarem i recuperarem l'anell.

—Nita, ens heu fet sentir persones.

Em clou el puny.

Marxen de casa amb el sol enfilant-se. La tramuntana intenta barrar-los el pas. No els he tornat a veure.

Aquesta és la història que em va contar la meua àvia poc abans de morir. Quan va acabar el relat, em va agafar les mans i hi va dipositar l'anell. Encara el guardo. De fet, escriu amb mi aquestes ratlles. Encara s'hi pot veure gravat «M. C. a F. A. 4-4-37».